

05

A

1491

בש הש

הלכות מורה

f. De

RITIBUS ME- SUSÆ,

DISSERTATIO TALMUDICO-
RABBINICA,

Quam

ASSISTENTE SPIRITUS DIVINI GRATIA,
Publico Philologorum Examine

submitunt

PRÆSES

M. THEODORUS DASSOVIUS,

HAMBURGENSIS,

&

RESPONDENS

NICOLAUS NIEREMBERGIUS,

Kirchenlamizo-Variscus.

Ad diem Jan. Anni M. DC. LXXIV.
in Audit. Min.

WITTENBERGÆ,

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.

VIRIS.

DE. ECCLESIA. CHRISTI. ATQ. SCHOLIS. OPT.
MERITIS.

*PLUR. REVERENDO. AMPLISS. EXCELLENTISSIMO. PERQ.
REVERENDIS. PRÆCELLENTI. CLARISSIMIS.*

DN. ERASMO. GRUBERO. EC-
CLESIAE. ORTHOD. RATISBON. PASTORI. AC. SUPERIN-
TENDENTI. SENATUS. ECCLESIASTICI. ASSESSORI. NEC.
NON. SCHOLARCHÆ. GRAVISSIMO.

DN. M. JOH. VVOLFG. FRENZELIC
ECCLESIAE. CHRISTI. IBIDEM. SYMMYSTÆ.
FIDELISSIMO.

DN. M. JOH. CHRISTOPH. VVIDER
GYMNASII. POETICI, QVOD. RATISB. EST. CE-
LEBERR. RECTORI. MERITISSIMO.

DN. M. DAVID. VVENDELERO.
D.M. CHRISTOPH. SIGISM. DONAVERO.
SACRORUM. VERBORUM. IN. LAUDATA.
ECCLESIA. PRÆCONIBUS. VIGILANTISSIMIS.

DOMINIS. PATRONIS. PROMOTORI. SUMMO.
PRÆCEPTORI. CONFESSARIO. HOSPITI. OLIM, SUIS. IN,
UNIVERSUM. EVERGETIS.
DEMISSE. PIETATIS. ET. OBSEQUIORUM. CULTU.
SANCTISSIME. ÆTERNUM. OBSERVANDIS.
HOC. QVICQVID, EST. EXERCITII.
IN. MAJORIS. BENEVOLENTIÆ. AC. FA-
VORIS. INCREMENTUM.

CONSECRAT.

RESPONDENS.

05 A 1491

כַּנִּי אֶמְרֵי

§. 1.

Dum in nonnullis Judæorum ritibus contemplandis versari hac vice constitutum nobis est; non opus fore arbitramur, ipsas illorum domos ingredi, omnes angulos perrepere, abdita & seclusa quælibet rimari, aut supellectilem eorundem universam excutere, ut dicendi argumentum suppeditetur: vel in ipsis liminibus si hæserimus, offendemus, quod remorari intuentem, invitareq; ad indagandum possit. Scilicet in postibus ædium Mesusæ apparent, diligenter scriptæ, convolutæq; & modis omnibus custoditæ, de quibus nunc uberius disserendi animus est, ut concepta hæctenus de illis sententia ipsis Talmudistarum & Rabbiorum cæterorum verbis munita explicataq; luculentius fortassis effulgescat.

§. 2. Atq; ut melioris ordinis gratia definitio nominalis præmittatur, Mesusa vox est Hebræa ratione Etymologiæ descendens à rad. מוּ, quæ significat movere se, moveri, recedere ex aliquo loco; Ratione Homonymiæ etiam eo nomine appellatur postis domus, per antiphrasin, ut quibusdam placet, quasi minimè mobilis dictus. *Buxt. Lex. Talm. p. 654. Edmundus Castell. in Lex. Heptagl. rad. מוּ* Unde quia Mesusa in postibus reperitur, nomen postis illi mansit. Synonyma & passim apud Rabbios tacentur, & fortè etiam nulla sunt.

§. 3. Succedit definitio realis, quæ qualiscunqve hîc dari potest. Itaq; Mesusa est scheda membranacea certas voces continens, quæ postis certo certi domicilii vel loci certis ceremoniis in singularem usum affigitur. Unde in illa consideranda veniunt scriptio, affixio, & usus. De singulis aliqua dicentur.

A 2

§. 4. In

§. 4. In **SCRIPTIONE** iterum occurrunt varia; videlicet dicendum hîc quid scribatur, quomodo scribatur, in quo scribatur, quibus mediis scribatur & de **scriptionem** consequente **convolutione**.

§. 5. Quid scribatur interius docetur in *Sept. Arb. Tur. in For. Dea fol. 68. col. 2.* his verbis: מצות עשה לכתוב פרשׁת: שמע והיה אם שמוע ולקובען על מזוזות הפתח דכתיב: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: *f. Præceptum affirmativum est, ut scribatur sectio Audi, (& sectio) Et erit si auscultando, Et affigatur postibus janua, juxta illud, quod scriptum est: scribes quoque illa in postibus domus tuae Et in portis tuis. (Deut. 6. v. 9.)* Scilicet hoc vult autor, scribi debere in illa scheda **sectionem**, quæ habetur *Deut. 6. v. 4. 5. 6. 7. 8. 9.* his verbis: שמע ישראל יהוה אחד: ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מערך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך וברוך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות ערל ירך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: *f. Audi Israël, Jehova Deus noster Jehova unus (est.) Itaque diliges Jehovam Deum tuum ex toto corde tuo, Et ex toto animo tuo, Et ex totis viribus tuis: Et erunt verba ista, quæ ego precipio Tibi hodiè in corde tuo: Et acute ingeres filiis tuis, ac loqueris de eis cum sedes domi tuae, Et cum ambulas per viam, cum cubas Et cum surgis: Etiam alligabis ea in signum manui tuae, Et erunt pro frontalibus inter oculos tuos: Denique inscribes ea postibus domus tuae, Et portis tuis. Ut & sectionem, quæ legitur Deuteronom. II. vers. 13. ad 20. hunc in modum: והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יהוה אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואכפת דגניך ותירושך ויצהרך: ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת השמר לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועברתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם:*

להם: וחרה אף יהוה בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והארמה לא תתן את יבולה ואברתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך למען ירכו ימוכם וימי בניכם על הארמה אשר ישבע יהוה לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

f. Erit itaq; si serio auscultaveritis preceptis meis, quæ ego precipio vobis hodie; diligendo Jehovam Deum vestrum, & colendo eum ex toto corde vestro, & ex toto animo vestro: Ut dem pluviam terra vestre tempore suo tempestivam & serotinam; sic colligas frumentum tuum, & mustum tuum, & oleum tuum: Etiam dem herbam in agro tuo pro jumentis tuis: ut comedas & satureris. Cavete vobis, ne seducatur animus vester; ut recedentes colatis Deos alienos & incurvantes vos (honorem habeatis) illis: Unde accensus ira Jehova in vos ita claudat caelos, ut non sit pluvia, & terra non edat proventum suum: sic pereatis celeriter à terra illa optima, quam Jehova daturus est vobis: sed reponetis hæc verba in corde vestro & in animo vestro; & alligabitis ea in signum manui vestre, eruntq; pro frontalibus inter oculos vestros; Præterea docebitis ea filios vestros, loquendo de eis; cum sedes domi tue, & cum incedis per viam, & cum jaces & cum surgis: Etiam inscribes ea postibus domus tue, & portis: Ut tam multiplicentur dies vestri & dies filiorum vestrorum super terram illam, quam juramento promisit Jehova majoribus vestris se daturum eis; quam (multi sunt) dies caeli super terram. Hæ sunt duæ illæ sectiones Deuteronomii, quæ Mesusæ inscribuntur. Unde etiam Lyræ in Deuter. 6. v. 9. ait: Et adhuc Judæi hoc observant in pluribus locis quod prædicti duo passus (duæ sectiones) scribuntur in schedula, quæ ponitur in superiori limine ostii domus. Patet itaq; non inscribi illi legem integram. Unde rectè August. quæst. 17. in Deuter. de inscriptione legis in postibus & dium inquit, quod secundum proprietatem nemo

Israëlicarum fecisse commemoratur, quia nec quisquam potest, nisi forte
dividat verba Domini per multas partes domus suae, citante Magnifi-
co Dn. Calovio preceptore omni observantiâ devenerando in Bibl. V.
Test. illustr. p. 563. Atque præter has jam dictas Paraschas nil ulte-
rius Mesusæ inscribendum est. Sunt equidem ex Judæis, qui cer-
tos characteres vel nomina alia divina, vel nomina angelorum, &
textus alios Scripturæ prætereà addunt; sed illi objurgantur id-
circò ab aliis, & dicuntur non habere partem in seculo futuro.
Buxt. syn. jud. p. 583. Hinc R. Maimon in Hilc. Mes. c. 5. acerrimè in
 אבל אילו שכותבי בה מבפניו
 שמות או חותמות הן בכלל שאין להם חלק לעולם
 הבא שאלו הטפשי לא די להם שבטלו המצוה אלא
 שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד שמו של הקדוש ברוך
 הוא ואהבתו ועבודתו כאילו היא קמיע של הנא עצמו
 כמו שעלה בלבם הסכל שזה הרבר מהנה בהבלי
 העולם; *s. Illi autem qui scribunt interius nomina vel signacula*
universim non habent partem in seculo futuro; quia stulti illi non so-
lùm intermittunt præceptum, sed etiam magnum illud præceptum de
unitate Dei benedicti, & amore cultus ejus habent instar amuleti uti-
lis, sicut sibi imaginantur hanc stultitiam, quod conducatur hæc res in va-
nitatibus mundi. Hinc etiam R. Ascher ait in Hilc. Ketan. Hilc. Mes.
 אבל מבפני אין להוסיף מאומה ולא לעשו חותמות
 לפי שנראה כאילו מכיין לעשות לו קמיע לשמירה
 אלה יעשה המצוה כהקונ' לקי' מאמר הבורי'
 יתברך והוא שומרינו והוא צילנו על יד ימינו:
Interius autem non est addendum quicquam, nec facienda sunt signa-
cula, unde appareat, quasi quis intenderit facere sibi amuletum in custo-
diam (sui), sed faciat præceptum juxta ordinationem ejus, ad confir-
mandum verbum Creatoris benedicti, qui est custos noster & umbra
nostra super dextram nostram, Ps. 121. Non autem solum interius
 מנהג
 sed & exterius scribitur Mesusa. Unde R. Maim. l. c. ait:
 לכתוב שדי מכתוב
solent scribere vocem Schaddai (omnipotens)

tens) exterius: Ita & R. Ascher. l.c. & Buxt. in syn. cit. p. 584. Quare autem hæc vox & non alia scribatur, de eo audiemus infra, cum de usu Mesusæ dicetur. Adscribunt alii insuper כוון במוכסו כוון *Kusu Bemochsas Kusu*, quod nomen volunt angeli, cuius etiam meminit *Antonius Margarita*. Sunt autem hæc voces arte Cabalisticâ ex illis יהוה אלהנו יהוה interius scriptis productæ, ut pro unaquaque litera harum vocum proxima in Alphabeto sequens assumpta fuerit v. g. כ pro י, ו pro ה; &c. Buxt. l.c. p. 585.

§. 6. Ita vidimus quid scribatur, quomodo scribatur nunc adjungemus, ubi iterum & scriptio interna & externa attendi debet. Utraque fit literis Hebraicis s. Assyriacis veteribus. Hoc innuitur in *Megilla c. 1. in Miscbna. fol. 8. p. 2. h. m.* אין בין ספרים לתפילין ומזוזות אלא שהספרים נכתבין בכל לשון ותפילין ותפילין *Non differunt libri* (Glossa explicat, Lex, Prophetæ, Hagiographa h. e. Biblia vid. *Alting. diff. phil. 2. p. 139.*) à ligamentis precatoriis & Mesusis, nisi quod libri scribantur in qualibet lingua; ligamenta autem precatoria & Mesusæ scribantur non nisi in Assyriaca. Ad quem locum *Raschi* ita commentatur: הקורש לשון אשורית *Assyriaca: i. e. lingua sancta*. Et mox in *Gemaram h. l.* scribit: כתב אשורית הוא כתב *Scriptura Assyriaca est Scriptura, quæ nobis in usu est.* Literis his imponuntur תגין s. coronæ aut apices, qualis litera ש dicitur habere septem *Maim. Hilc. Tephil. c. 2.* Scriptio interna ita adornatur, ut ab uno folio capiatur. Id quod legitur in *Arb. Tur. Jor. Dea. fol. 68. col. 3.* quando autor inquit: ורשי פסל אפילו אם כתב בעור אחר בשני דפים *Raschi ait esse illegitimum etiamsi scripserit in una membrana, si scribat in duobus foliis.* Et statim addit de suo: ומכול מקום טוב לכותבה ברף אחר *Omnino præstat scribere illam in uno folio.* Conveniant hæc cum illis in *Menachoth c. 3. fol. 33. p. 1. in Gem.* אמר רב יהודה אמר שמואל כתבה על שני דפין פסולה מיתבי כתבה על שני דפין והניחה בשני סיפין פסולה הא בסף אחר כשרה *Dixit Rabb Jehuda: dixit Samuel, si scribit eam (Judæus) in duobus foliis illegitima est. Respondeo, si scribit eam in duobus foliis & affigit duobus Siphin vel postibus, illegitima est, quæ autem est in uno* postibus

על שני דפין חצייה : *In quem locum Raschi :* כדף זה וחצייה כדף זר : בשני סיפין בשני מזוזו של פתח
In duobus foliis, i. e. ut dimidia ejus pars in hoc folio, & dimidia pars in isto folio sit. In duobus Siphin i. e. in duobus postibus januae. Quid præterea in linearum ductu & vocum collocaione observandum sit, docetur itidem passim. In Arba Tur. l. c. habentur hæc :
ועוד חמורה מספר תורה שלדברי הכל צריכה שרטוב
ואם לא שרטוב פסולה ועוד שאין תולין ברה כמו
שתולין בספר תורה : ומניח ריוח למעלה ולמטה
כחצי רוחב צפורן ובתחלת כרו לגול אותה אחר שתכרך
ובסופה אין צריך להניח כלל וכותב כל שיטות ביושר
שלא תהיה אחת ארוכה מחברתה ואם הארו בשוטה
אח יותר מכאותה שלפניה ובאותה שתחתיה קיצר יותר
מבאות שלפני ולפני פניה כשרה ובלבד שלא יעשנה
כקופה כאהל שהוא צר למעלה ורחב למטה כזנב רחב
: *Præterea majoris momenti est (scriptio Mesusæ) libro legis, quia ad verba omnia opus est linearum ductu, quod si quis non duxerit lineas, illegitima est. Insuper quia nulla litera in ea suspenduntur, ut suspenduntur in libro legis. Relinquit porro (Judæus) spatium in parte suprema & infima ad dimidiam unguis latitudinem, ut & ab initio, ad devolvendam illam (Mesusam) postquam fuerit convoluta; in calce autem non opus est, aliquid (spatii) relinquere. Scribit autem omnes ejus lineas equaliter, ne una altera sit longior; quod si autem extenderit lineam unam magis quam præcedentem, & sequentem contraxerit magis quam præcedentes, legitima est: modò non faciat eam instar cippi, h. e. instar tentorii supra angusti, infra lati, nec instar caudæ infra acutæ, supra latæ. Similia in Talmud occurrunt v. g. in cap. 3. Menach. in Gem. fol. 32. p. 2.*
כל מזוזת שאינה פסולה משורטטת פסולה :
שרטוב של מזוזת הלכה למשה מסיני *illegitima est. Et mox*
Linea-

Linearum ductus in Mesusa est constitutio Mosis de Sinai. Ibid. fol. 31. p. 2. traditur: אמר רב מזוזה שכתבה שתים שתים כשרה אובעיא להו שתים שלוש ואחרת מהו אמר רב נחמן בר יצחק כ"ל שכן שעשאה כשירה מיתובי: *s. dixit Rabb. Mesusa scripta binis (i.e. lineis constantibus binis vocibus) legitima est. Interrogavit illos: quid autem si duabus, tribus & una (voce constantibus) dixit Rabb Nachman filius Isaac: Multò minus (erit legitima) si fecerit eam instar Cantici; Respondeo, si fecerit eam instar Cantici vel canticum ad instar ejus, illegitima est. R. tamen Johannes ibid. dixit* מזוזה שעשאה שתים שלוש ואח' כשרה *Mesusa scripta duabus, tribus & una (voce) legitima est. Huic loco Talmudico si adjungatur explicatio R. Salomonis in h. l. sensus erit satis clarus. Ita autem ille:* שיטה שיטה בת שתי תיבות שתי ב"ו וג' ב"ו ואחת ב"ו מאי כ"ש דכשרה שעשאה כשירה דאז' ישיר מש' ששטה אחת ארוכה ושיטה אחת קצר שאין ממלא כל השיטה או שורה כמותה שכתב השירה כשאר התיבות אריח על גבי אריח שתים שלוש ואחרת: *Binis (scripta Mesusa.) Intelliguntur linea breves, quarum qualibet duabus constat vocibus. Dua (voces) in hac (linea) tres in illa, una in ista, (si ponantur) quid hoc (sibi vult?) Multò minus legitima erit, si fecerit instar Cantici (incipientis) tunc cecinit Moses (Exod. 15.) ubi una linea est longa, altera brevis, ut non tota linea adimpleatur: vel si canticum ad instar ejus (Mesusæ fuerit) i.e. si scripserit canticum ad instar reliquarum vocum (ut faciat) laterem dimidium s. unius palmi cum dimidio, super laterem dimidium (i.e. ut lineæ fiant æquales, contra si lineas inæquales indicare volunt Rabbini ajunt esse laterem dimidium על גבי לבנ"ו super laterem integrum, ut loquitur Abarb. in Es. f. II. col. 2.) duatres & una (voces si scribantur sub se invicem) instar Cantici est. (Tum n. lineæ*

B

sunt

sunt inæquales.) Prohibetur itidem ibid. in Men. fol. 31. in Comment.
R. Salomonis, quod non scribi Mesufa debeat instar tentorii vel
caudæ, & explicatur, instar tentorii scribi **שהיה** אחת דהיינו
של *si ponatur una, dua, tres (voces) instar caudæ autem* דהיינו
אחר של *si ponantur tres, dua, una.* Omnium claris-
simè explicat scriptionem Mesufæ internam R. Maimon c. 5. in Hilc.
Tepbill. inqviens: ונהגו לעשותה כב שיטין והו התחלתן:
שמע' ה' הרברים' לבניך' ובשכבך' בין' והיה מצוה'
בכל' יורה' עשבי' פן' והשתחיתם' השמים' ואברתם'
ושמתם' אותם' בדרך' ובשעריך' אשר' על הארץ'
קדמאה' לטוטפת' בתראה' לטטפות' ירך' חסר' קדמאה'
מזוות' בתרא' מזוות' ותירשך' חסר' ו' הטבה לאבתיוכם'
י' חסר' ו' *¶ Solent autem facere 22. lineas, quarum initia hæc sunt.*
Audi. Jehovah. Verba. Filiis tuis. Et cum cubas. Inter. Et erit. Præci-
pio. Omni. Pluviam tempestivam. Herbam. Ne. Et incurvantes vos.
Cælos. Et pereatis. Et reponetis Ea. Ea. In via tua. Et in portis tuis.
Quam. Super terram. Primò (scribitur) *lethothaphoth sine Vau*
(Deut. 6. 8.) *Ultimò lethothaphoth cum Vau* (Deut. 11. 18.) *Vox Jadecha*
defectivè sine Jod (Deut. 4. 8.) *Primò Mesufoth sine Vau* (Deut. 4. 9.) *Ul-*
timò Mesufoth cū Vau (Deut. 11. 20.) *Vox Vetiroschecha deficiente Vau*
(Deut. 11. 14.) *Voces Hattobba, laabbotechem deficiente Vau* (Deut. 11. 21.)
Præterea cum duæ in Mesufa sectiones scribantur, disceptant Rab-
bini an inter illas duas facienda sit sectio aperta an verò clausa.
Utrumque concedere videtur Maimon l. c. inqviens: **וכהפסק**
שבין פרשת שמע ליהיה נהגו לעשותה סתום על
כן טוב שלא להניח ג' אותיו' לא בסוף שיטה שמסיום
בה שמע ולא בראש שיטה שמתחיל בה והיה ואם
In intervallo autem quod est inter se-
ctionem Audi, & sectionem Et erit, solent facere clausam (sectionem).
Idcirco conducit, si nec in fine lineæ, quâ finitur (sectio) Audi, nec in
initio lineæ, quâ incipit (sectio) Et erit, tres literæ relinqvantur. Quod
si fe-

si fecerit aliquis eam apertam, legitima est. Idem conceditur à Raschi
in com. in. cap. 3. Menach. fol. 32. p. 1. ubi ait: תפילין קרושתן

חמורה ממוזה שיש בהן ד' פרשיו' הכא סתומות

והכא פתוחות במוזה אלא ש"מ במוזה נמי סתומות הן

*Ligamentorum precatiorum sanctitas est gravior (major) quam
Mesusa, quia in illis sunt quatuor sectiones; illic clausa — hic autem
aperta in Mesusa; sed collige exinde in Mesusa etiam esse apertas (se-
ctiones.) Videntur tamen alii probare magis, si fiat sectio aperta.*

Hinc in Menach. fol. cit. p. 1. dicitur: רב נחמן בר יצחק אמר מצוה לעשותן סתומות ואי עבדינהו פתוחות שפיר

דמי ומאי פתוחות דקאמר ר' שמעון בן אלעזר אף

*Rabb Nachman filius Isaac dixit: Subemur face-
re illas (sectiones) clausas. Quare autem facimus apertas? Pulchrius
videtur. Quare autem (asseruntur) aperta? Juxta illud quod dixit*

*R. Simeon filius Eleasar: Etiam apertas dici potest (fieri debere se-
ctiones.) In quem locum R. Sal. in com. similia recenset, quan-
do inquit: אמרתי לו רבי מה טעם אתה עוש' אותן פתוחות והלא בתורה סתומו' הן אותו ריוח של אחר*

ובשעריך סתום שמאל של שיטה והריוח באמצע דשיט':

אל' הואיל ובתורה אינם סמוכות הנך שתי פרשיות

שזו כתיב בואתחנן וזו כתובה בזהיר עקב לפיכ'

אנו עושין פתוחות מאי לאו אפתוחות קאמ' והלכה כרש':

*Dixi illi Ribbi: quæ ratio est, Tu facis illas (sectiones Mesusæ) a-
pertas, nonne autem in lege sunt clausæ? Ita spatium illud post: (ver-
ba) Et in parvâ tuâ clausa est (sectio) versus sinistrum latus lineæ, Et
spatium est in medio lineæ. Respondit: posteaquam in lege (illæ sectio-
nes) non sint conjunctæ, cum sint due sectiones, quandoquidem hæc
scribitur in sectione: Et cum deprecarer (quæ habetur Deut. 3. 25.)
illa in sectione: Et erit propterea quod. (quæ extat Deut. 7. 12.) Idcir-
cò facimus illas apertas. Nonne ita intelligendum est, quando aperta*

esse

B 2

esse dicuntur? Constitutio autem est juxta R. Simeon. Et in Tosephos
 דכשיש כתוב בתחילת ובסוף שיטרה
 ופרש' באמצע זו היא סתומו' ואנו נוהגין להני' הל'
 מעט בתחיל' שיטרה ואחכ מתחיל והיורה אם שמוע
Quando scriptum est aliquid in
 ושמא גם זה קרוי סתומו':
initio & fine linea & sectio est in medio, vocantur clausæ (sectiones)
Solemus autem relinquere aliquid spatii in initio linea, ut postmodum
incipiat: (sectio) & erit si auscultando. Fortassis autem & hoc ap-
 על הארץ (super terram) sint ponenda,
pellatur clausa (sectio). Denique disputant hîc etiam Rabbini,
 an in initio, an in fine lineæ. Recensetur hæc disputatio in c. 3.
Menach. f. 31. p. 2. h. m. אמר רב חסדא על הארץ בשיטה
 אחרונה אד' בסוף שיטה ואיכה דאמרי בתחלת שיטה
 מר' בסו' שיט' כגבוה שמים על האר' ומר' בתחלת
Dixit Rabb Chasda (verba) super terram, in linea ultima (scribantur.) Sunt
 קוי dicunt, in fine lineæ (scribenda esse): *Sunt etiam qui dicunt in*
initio lineæ. Qui dicunt in fine lineæ, respiciunt (dictum Ps. 103. 11.) quàm
 altum est cælum super terram & c. (Nam tum vox שמים s. cælum
 quasi imponitur terræ in scriptione.) *Qui autem dicunt in initio li-*
 neæ, (ita scribunt) *sicut remotum est cælum à terra. R. Maimon au-*
 tem hanc controversiam ita decidit in c. 5. *Hilc. Teph.* ועל הארץ
 יכתוב בראש שיטרה אחרונה ולא יכתוב בה יותר
 (Verba) *super terram, scribat in linea postrema, neq; scribat in ea*
aliquid amplius. Hæc de scriptione interna. Addendum hîc est,
 quomodo se habeat externa. Hanc accuratè describit R. *Ascher in*
Hilc. Ket. Hilc. Mes. his verbis: שדי מבחוץ על הריוח שבין
 פרשה לפרשה וכן נוהגין באשכנז ובצרפ' לכתוב מבחוץ
 כנגד ה' אלהינו ה' שם של אותיות הסמוכות לאותיו
 של ה' אלהינו ה' באלפא ביתא והם כוון כמוכסו כוון:
 (Vox) *Schaddai exterius (scribitur), juxta spatium quod inter duas*
 sectio-

sectiones interjacet. Ita etiam consueverunt in Germania & Gallia scribere exterius juxta (verba) dominus Deus noster dominus, nomen literarum vicinaruta literis (verborum) dominus Deus noster dominus in alphabeto, quæ sunt: Kusu bemochsas Kusu.

§. 7. Ita vidimus quomodo scribatur Mesusa, videamus nunc porro in quo scribatur. Scribenda ergo est in Membrana & quidem una. Hoc indicatur in *Tosephos in Men. 3. fol. 33. p. 1.* quando dicitur: שהספרים נכתבין בשני עורות והתפלין ומזוזות: *libros quidem scribi in duabus membranis; ligamenta autem precatória & Mesusas non scribi nisi in una membrana.* Et in *Arb. Tur. for. dea. f. 68. col. 4.* his verbis:

כיצד מצותה יקח עור אחד שיש בו לכתוב פרשת שמע והיה אם שמע ויכתבם זה אחר זה כסדר ואם שינה והקדים והיה לשמע פסולתה

ואם כתבה בשני עורות פסולתה ואפי' אם דבקם:

Quomodo se habet preceptum ejus (Mesusæ)? Accipiat (Judæus) pellem vel membranam unam, in qua scribi debet sectio Audi, (& sectio) & erit si auscultando, & scribat ordine unum post alterum.

*Quod si autem mutat premittendo (sectionem) Et erit (sectioni) Audi, illegitima est. Quod si scribat in duabus membranis, illegitima est, etiamsi conglutinaverit. Qualis autem illa membrana esse debeat, de eo controversitur ibid. in *Arba Tur. b. m.**

וחמורה מספר תורה שעיקר מצותה דוקא על דוכסוסטוס ואם

כתבה על הקלף כשררה ורי פסל אם כתבה על

הגויל וזרני את הראש ז"ל הכשיר כמו ע"ל

הקלף לכן טוב לכותבה בכל דבר שמשתמרת בו יתר.

Majoris momenti est (scriptio Mesusæ) quam libri legis, quia preceptum ejus od' mandis scribatur in Dochsofos (membrana crassiore, quæ in divisione pellis est versus carnem s. ut Raschi in Men. 3. fol. 31. p. 2.

membrana non decorticata vel rasa) si autem scribat aliquis in Kelev (membrana tenuiore quæ in divisione pellis est versus pilos) legitima est. R. Isaac a. ait: si scribat in Gevil (pelle integra non divisa) illegitima est. Dominus autem Pater meus:

magnus ille R. Ascher p. m. legitimam pronuntiavit, sicut quæ in Kelev scribitur. Propterea prestat scribere illam in re qualibet, in qua durat longius. In Dochsoftos tamen plerique scribi malunt. Huc tendit illud in Menach. 3. fol. 31. p. 2. ארש בן אלעזר רמ הורר כותבה על דוכסוסטוס כמין דף ועושה ריוח מלמעל
Dixit R. Simeon filius Eleasar: R. Meis scripsit illam (Mesusam) in dochsoftos, instar folii (i. e. ut R. Sal. in b. l. instar columnæ in libris longæ & angustæ s. smah.) & reliquit spatium supra & infra. Et illud, quod sequitur ibid. per seq. התניא הלכור למשה מסיני תפילין על הקלף ומזוזה על דוכסוסטוס קלף במקום בשר
Traditio est esse constitutionem Mosis à Sinai, ligamenta precatória (scribi debere) super Kelev, Mesusa super dochsoftos. Kelev est versus carnem, dochsoftos versus pilos juxta præceptum. Quia autem dochsoftos est membrana crassior, hinc movetur quæstio, an sit aptanda (ob mansgerbe?) R. Maim. c. 1. in Hilc. Seph. Tor. ait: שאינה צריכור עיבוד non esse opus aptatione. R. Ascher autem in Hilc. Ket. H. Mes. ait עיבוד להצריך עיבוד solere urgeri aptationem.

§. 8. Media, quibus scribitur Mesusa, sunt calamus scriptoris & atramentum. Discitur id ex Menach. l. c. fol. 34. p. 1. ubi dicitur hic intelligi *scripturam perfectam & decentem*, sicut etiam ibid. passim legitur esse debere Mesusam *אגרת מקרא ולא מסורת שלא דקדק בחסירות ויתירות*
Epistolam quæ legi possit, non Masoraturatur rati curata literarum defectivarum & abundantium, sed instar epistolæ munant. it. adhibendam esse כתיבור
scripturam hominibus usitatam. Ita etiam expressa fit mentio atramenti in Megill. c. 1. in Gem. fol. 8. p. 2. & Arb. Tur. l. c. f. 68. col. 4. Probare volunt Rabbinii hanc scriptionem ex Jer. 36. ubi verbum כתב de scriptione atramento facta usurpetur. Urgent autem hæc propterea, ne vel lapidibus vel auro vel alii materiæ insculpantur verba Mesusæ. Unde legitur in Toseph. *שכתב שלא בדיו או שכתב האזכרו*
בוהב

בס"ר *Qui scripserit sine atramento,*
aut qui scripserit nomina divina in auro, ecce illi occultant mysteria
legis. Hinc etiam ex vetustis libris legis vel ligamentis precatoriis
non faciunt Mesusam, quia hinc nova requiritur scriptio, utpote
cum cetera jam dicta sint Mesusâ sanctiora. Hoc apparet ex Men.
l.c. fol. 32. p. 1. ubi ita: ספר תורה שבלו ותפילין שבלו אין
עושין מהן מזוהר לפי שאין מורידין מקדוש חמור
Ex libro legis inveterato vel ligamentis preca-
torii inveteratis non faciunt Mesusam, quia non se demittunt à san-
ctitate gravi ad sanctitatem levem. Additur in Arb. Tur. l. c. f. 69.
col. 2. ob eandem rationem לא כותבין אותו על גליונים של
ספר תורה non scribi in marginibus libri legis.

§. 9. Quando itaq; eo modo scripta est Mesusa, tum con-
volvitur, de quo *Maim. in c. 5. Hilc. Teph.* וכורכ מסופ לראשה
Convolvitur à fine versus initium à (voce) U-
nus versus (vocem) Audi. Huc pertinet illud in *Men. l. c. fol. 31. p. 2.*
אר חלבו חזינא ליה לרב הונא דכרוך לה מאחד כלפי שמע
Dixit R. Chalbo: vidimus illum sc. Rabb Hunam convolvere illam à
(voce) Unus versus (vocem) Audi. Quem locum luculenter expli-
cat *Raschi* inqviens: לאחר שנכתבה כופלה מצד שמאל
לצד ימין שהיתה ברלת והיינו מאחד כלפי שמע: שראש
השורה שמע ישראל וסופה יי אחר והתחיל לכופלה
Ex quo scripta est conduplicat (Me-
susam Judæus) à latere sinistro versus dextrum, quia finiverat eam in
Daletb, & est à (voce) unus versus (vocem) Audi: quia initium linea
est: audi Israël, & finis ejus: Dominus unus. Incipit ergo conduplica-
re illam à (voce) unus & convolvit usq; dum perveniat ad (vocem)
Audi. Conf. etiam Buxt. in Synag. Jud. p. 585.

§. 10. Sed satis de descriptione fermocinati sumus, pes pro-
movendus est ad *AFFIXIONEM* Mesusæ, ubi de locis in quibus
affigitur & in quibus non, de tempore, & modo etiam affixionis
audiemus.

§. II. De

§. 11. De Locis cum dicimus, operæ erit pretium, contem-
plari primò locos & portas integras, quæ communiter ita à Rab-
binis conjunguntur, deinceps postes locorum, & denique locum
in postibus ut ordine adjutus quilibet, qui voluerit, facilius nos
asseqvatur.

§. 12. De locis & portis integris erudimur accuratè in
tract. Talmud. Joma. c. 1. in Gem. fol. 11. p. 2. ubi hæc leguntur:

ותניא בשעריך אחר שערי הבתים ואחר שערי הצרות
ואח' שערי מדינות ואח' שערי עיירות ורפת ולולין
ומתבן ואוצרות יין ואוצרות שמן חייבין במזוזה יכול
שאני מרב' אף בית שער אכסדר ומדפסת ת"ל בית
מה בית מיוחד לדירה יצאו אלו שאין מיוחדין לדירה
יכול שאני מרב' אף בית הכסא ובית הבורסקי
ובית המרחץ ובית הטבילה תלמוד לומר בית מו'
בית העשוי לכבוד אף כל העשוי לכבוד יצאו אלו
שאין עשויין לכבוד יכול שאני מרב' אף הר בור'
והלשכות והעזרות ת"ל בית מה בית שהוא חול אף
כל שהוא חול יצאו אלו שהן הי"ט תיבת' תני רב
שמואל בר יהודה כתיב רבא ששה שערים פטורין
מן המזוזה בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית
האוצרות ושער המדי ושער שאינו מקורה ושער
: *s. Traditio est de verbis: in portis tuis.*
(Nam ex plurali בשעריך plures portas colligunt *Raschi in Deut.*
6. 9. inqviens esse hanc vocem ושערי הצרו' ושערי
pluralis numeri ut indicentur porta a-
teriorum, provinciarum, civitatum, &c. Et *R. Mos. Bar. Nachm. in bibl.*
Bomb. qui in b.l. commentatur: ובשעריך ובמזוזה
שאר שעריך כגון שערי הערים והמדינות כמו באחר
שערך

שערך *sensus verborum*: & in portis tuis est: & in postibus reliqua-
 rum portarum tuarum v. g. portarum civitatum & provinciarum
 q. d. in una ex portis tuis). Porta domuum, porta atriorum, porta pro-
 vinciarum, porta civitatum, bovine, cochleæ, straminarium, horrea vi-
 ni, horrea olei tenentur Mesusa. Fortassis plura addere possum: Eriã Do-
 mus porta, Exedra (Sommerhauff od Saal) & porticus (tenentur). Vult
 dicere textus appellari Bajith (domum). Quid est Bajith? (s. quid si-
 gnificat vox hæc in Scriptura?) Est domus appropriata inhabita-
 tioni; excipiuntur ergò hæc, quæ non appropriantur inhabitationi.
 Fortassis plura addere possum: Eriã locus secretus, officina coriarii, locus
 balnei, locus lotionis (tenentur). Vult dicere textus (appellari) Bajith.
 Quid est Bajith? (Est domus) quæ facta in honorẽ, quia ergò sunt omnes
 (Bajithim) facta in honorem, excipiuntur hæc non facta in honorem.
 Fortassis plura addere possum: Etiam mons domus (in quo templum
 erat ædificatum) atria & conclavia (tenentur). Vult dicere textus
 (appellari) Bajith. Quid est Bajith? quæ est profana; quia ergò o-
 mnes sunt profana, excipiuntur hæc, quæ sunt sancta. Tbisbi veniet &
 indicabit ore suo solutionem veram. Tradidit Rabb Samuel filius Je-
 buda coram Rabba: sex porta liberae sunt à Mesusa, straminarii, bo-
 vilis, loci lignorum, horreorum, porta Persica (facta cum cippo ut in
 Persia, quam quidam teneri quidam non teneri volunt, unde hac
 exclusâ relinqvuntur adhuc sex portæ) porta non contignata (su-
 perius non tecta) porta, quæ non habet in altitudine decem (cubi-
 tus). Quæ in h. l. Talmudico adducuntur, alibi quoque passim
 explanantur, quæ adjiciemus, ut magis in Judæorum hac de re sen-
 tentia confirmemur. Itaque de לול s. cochleæ legitur in c. 3. Menach.
 fol. 34. p. 1. in Gem. רב אמר רב לול פתוח מן הבית לעלייה אמר רב
 הונא אם יש לו פתח אחר חייב במזוזה אחת אם
 Cochlea aperta יש לו שתי פתחים חייב בכ' מזוזות:
 è domo in superius conclave dicit Rabb Huna si habet portam unam,
 tenetur Mesusa unâ, si duas, tenetur duabus Mesusis. Lucem his addit
 R. Sal. in b. l. ita inqviens: לול הפתוח מן הבית לעלייה
 זה דרכן ארוב באמצע העלייה ועולין לרה מן הבית
 למעלות ועושין ד' מחיצות סביב המעלו' למטה כדי
 שלא

C

שלא ירד אדם מן העלייה לבית כי אם ברשות
בעליה ועושין פתח במחיצות וכן עושין בני
עליה ר' מחיצות סביב הארובה למעלה ובהן פתח:

f. Cochlea aperta ex domo in conclave superius ita se habet: Fenestra
est (s. eine Lucfe) in medio conclavi, ad quam ascendunt per gradus
è domo, 4. autè parietes faciunt circa gradus inferius, ne aliquis descen-
dat è conclavi in domum, nisi volente domino, & faciunt portam in
parietibus. Ita etiam ii, ad quos conclave illud pertinet, faciunt 4. pa-
rietes circa fenestram in superiore parte, in quibus est porta. Conso-
nant cum his illa in Arb. Tur. For. Dea. p. 68. col. 3. ארובה

שבין בית לעלייה ועולין לרה בסולם ועושים סביב
הסולם היקף מחיצות פעמים למטה ברגלי הסולם

ופעמים למעלה בראשו ויש בו צורת הפתח במקום שעושין
אותו חייב ואם עשו למעלה וגם למטה חייב בשתיים:

Quando fenestra est inter domum & conclave, ad quam ascendunt
per scalas, faciunt circa scalas ambitum tabulatum, interdum inferius,
in fine scalarum, interdum superius in apice earum, ubi figura est janua.

Quando autem ita faciunt, tenetur locus (Mesusa), si faciunt supra si-
mul & infra, tenetur duabus. Ita de שער בית (domo porta) legitur
in Arb. Tur. l. c. col. 2. b. m. ורי פירש רביר שער חייב

מדרבנן אפילו אין בית פתוח לו: בית שער הפתוח
לבית ולחצר חייב בשתי מזוזות אחת במקום שפתוח

לבירת ואח' במקו' שפתוח לחצר חוץ מהמקום
שנכנסין לו מרשות הרבים. בית שער העומד בין

הגינה לבית חייב בשתי מזוזו' אחת במקום שפתוח לבית
R. Isaac (alii nō habent pro domo) ואחת במקום שפתוח לגינה:

explicat: Domus porta tenetur (Mesusa) juxta Doctores, etiamsi ibi non
adsit domus aperta. Domus porta aperta versus domum & versus atrium
(lithostratum) tenetur duabus Mesusis, unā in latere, ubi est aperta
versus

versus domum, alterâ ubi est aperta versus atrium, excepto loco ubi ingrediuntur à platea. Domus portæ stans inter hortum & domum tenetur duabus Mesusis, unâ in loco, ubi est aperta versus domum, alterâ in loco, ubi est aperta versus hortum. Additur ibid. in notis quid

sit domus portæ sc. מחיצה מקפ לשער שלא יצונו בחצר עוברים ושבים substructio vel contignatio cingens portam, ne prospiciant in atrium (lithostratum) qui transeunt & redeunt. Ita

in Succa c.1. fol.8. p.2. in com. Raschi dicitur esse פורקא בלעז furcam (fortè à figura) vernaculè, quæ ante domum. Ita in Joma c.1. fol.11. p.1. in Toseph. dicitur aliud esse בירת

בית שער domum portæ exedra, aliud שער של אכסדרה domum portæ porticus (ducentis incoenacula.)

Maximè itaq; probabile videtur intelligi per domum portæ porticum, & esse idem quod אולם, in primis cum R. D. Kimchi in 1. Reg.

6. 3. scribat: נקרא בלשון המקרא אולם מרה שנקר' : Vocatur in Scriptura Ullam, quod vocatur in Talmude Beth Schaar s. domus portæ. Et in cap. 7. 6. 7.

האולם הוא הנקרא בית שער וקירווי עשוי כמין כפה Ullam vocatur Beth Schaar, cujus contignatio est instar cippi, s. curva. Unde etiam R. Ben Mel. in Mich. Jobb. ad 1. Reg. 7. ait, Ullam esse

locum concameratum qui vocetur vernaculè Bulta. Ita de אכסדרה s. Exedra legitur in c. 3.

Menach. fol. 33. p. 2. in Gem. אמר רבא בר שילא אמ' רב חסדא אכסדרה פטורה מן המזוזה לפי שאין לה

פצימין הא יש לה פצימין חיוב חזוק לתקרה הוא דעבדי הכי קאמ' אעפ' שיש לו פצימין פטור שאין

עשוין אלא לחזוק לתקרה Dixit Rabba Bar Sila: dixit Rabb Chasda: Exedra libera est à Mesusa, quia nō habet postes, si habet postes, tenetur; contignationis firmandæ ergo faciunt (eos). Ita dixit: quamvis habeat postes, libera est, quia non facti sunt, nisi ad firmandam contignationem. Huc spectant illa in Arb. Tur. l.c. col. 2.

אכסדרה שיש לה שלשה מחיצות ופרוצ' כרביעות פטורה

אף

אף על פי שיש לה פצוימין ברוח הרביעי' כצורת
הפתח אבל אם יש לה מחיצה גם ברוח הרביעי'
אף על פי שהיא נמוכה או שעשויה חלונות
: *Exedra habens tres parietes, & foramen in
quarto, libera est, quamvis habeat postes in latere quarto instar portæ.
Sed si habet parietem etiam in latere quarto, quamvis sit depressior,
vel plenus fenestrarum, tenetur.* Quid autem sit Exedra, explicat
R. Salomo in com. in Men. 3. f. 33. p. 2. inqviens: אכסדרא שלשה
דפנורת סתומות בלא פתח והרביעית פתו' לגמרי
מתחת אבל למעלה יש דופן מעט המחזיק את הסכך:
*Exedra constat tribus lateribus clausis sine janua, & quartum est to-
taliter apertum infra; supra autem est latus parvum firmans contigna-
tionem.* Ita de מרפסת s. porticu refertur in *Arb. Tur. l. c. c. 2.* his
verbis: מרפסת שהיא דרך לעלות בה לעליות ובירת:
*Porticus ducens in conclavia, & domus por-
ta ac horti libera sunt.* (Ut autem sciatur in quo differant מרפסת
& ועומר בחצר ועולין describitur ibidem in *Arb. Tur. in Orach Chaim fol. 68.
col. 2.* adhuc clarius, his verbis: *quod sit in-
atrio (lithostrato) adscendaturq; eò per scalas & descendatur in-
de in atrium.* Et in explicatione vocum Mischnajoth pun-
ctatis annexa vocatur מקום לפני העליות (*locus ante cœ-
naculum*). Quare autem in loco *Talm. ex foma. sup. cit.* locus
secretus, officina coriarii, locus balnei &c. excipiantur à Mesusa,
ejus alia ratio redditur ibid. sc. כיון שאין בהם דירה אברא
כל מקום שהוא לדיר' חייב אעפ' שהו' במקום
הטינופות וטוב לכסותה כדי שלא תהא נראת
*quia non inhabitantur. Quicunque autem locus inhabitatur, tenetur,
etiamsi sit in loco immundo, & rectius tegatur, ne appareat.* Quare
denique illæ sex portæ in loco *Talm. ex foma sup. cit.* sint à Mesu-
sa liberæ, illud ex parte docetur ibid. in *fom. l. c. p. 2.* ubi dicitur:
תני רב כהנה קמי דרב יהודה בית התכן ובית הבקר
ובית העצים ובית האוצרות פטורים מן המזוזה מפני
שהנשים

בהן *Tradidit Rabb Cabana coram Rabb Je-*
buda: straminarium, bovine, locus lignorum & horrea libera sunt à
Mefusa, quia fœmine ibidem lavant; vel ut R. Maim. in Hilc. Mef. c. 6.
שהנשים יושבות בו להתקשט *fœmine ibi sedent & se or-*
nant. (Ubi tamen intelligitur bovine ejusmodi, in quo boves non
actu collocati sunt, unde in Tosephos in loc. Jom. cit. p. 1. additur:
שעשוי לבקר אבל אין מעמידין בו בהמות בקביעות
נשים רוחצות בו אבל רפת בקר משמע שעומדת בו
בקר בקביעות והוא מלוכלך בזבל הבקר אין הנשים
רוחצות בו *In (Bovili) quod factum pro bove, ubi tamen non collo-*
cant bestias ordinariè, mulieres lavant; sed in bovili simpliciter tali, ubi
bos ordinariè persistit, quodq; stercore bovino conquinatum est, mulie-
res non lavant). Nam, ut R. Sal. in Jom. cit. p. 1. משום דמקום
גנאי הוא שעומדות שם ערומות אין כבוד שמים
quia locus hujusmodi turpis est, eò quod ibi
stent nude, non eum illi honorem habent, ut sit ibi Mefusa. Quod si
autem fœminæ iis locis hoc modo non utantur, tum illi סתם
absolutè tenentur Mefusâ.

§. 13. Sed progrediamur ulterius visuri, quomodo reliqui
loci nondum tacti in Mefusæ ritibus se habeant.

§. 14. De Synagogis itaque constat *ex Jom. i. cit. fol. 11. p. 2.*
ubi ita: בית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן הכנסת
חייב במזוזה ושאיין בה בית דירה רמ מחייב וחכמים
Synagoga, in qua est domus editui tenetur Mefusa. Illâ quæ nõ
inhabitur, R. Meir etiã teneri ait; Sapientes a. liberam pronuntiant.
It. ex R. Ascher in Hilc. Ker. Hilc. Mef. dicente: בית הכנסת של
כפרים סתם חייב דמסתמא דרים בה ושל כרכים
אם יש בה בית דירה לחזן חייב ואם לאו פטור
Synagoga pagana simpliciter tenetur (Mefusâ), si absolutè quidam in-
habitatur illam. Urbana autem si continet domum editui, tenetur; si
non, liberam est. Quæ dilucidantur in com. Raschi in Jom. l. c. fol. 12.
דכרכים שהוא מקום שווקים ומתקבצים: *p. 1. inqvientis:*
שם

שם מפקודות הרבים והוא עשוי לכל הבא להתפלל
ואין לא בעלים מיוחדים : דכפרים כל בעליה
*(Synagoga) urbana est locus in foris, quò convolant undique, & aptatus est pro omni, qui
ibi voluerit orare, neq. habet certos prepositos. In pagana omnes pre-
positi noti sunt, estq. instar conclavis sodalium.*

§. 15. De collegiis & gymnasiis constat ex *Arb. Tur. l. c. col. 3.*
ubi ita differitur : ואם יש בו פתח שרגיל לצאת בו לביתו חייב אבל עוקר
הפתח העשוי לכל לכניסה ויצואה פטור : ירושלמי
בית מדרשו דרב חנינא הוי ליה מזוזתא וכן עשה
הר' מאיר מרוטנבורק מזוזתא לפתח בית מדרשו ואמר
כשהיה ישן בו שינת הצהרים היה רוח רעה מבעתתו
*Collegium liberum est à Mefusa, quod si habeat posticum, per quod domum redire solet (professor)
tenetur. At janua principalis, quæ cujuslibet ingressui & egressui de-
stinata est, liberum est. Hierosolymitanum (Talmud cap. Hakkore et
bammegilla fol. 75.): collegium R. Chanina habebat Mefusam. Ita
etiam R. Meir Rotenburgensis fecit Mefusam ad januam collegii sui.
Refert se dum caperet somnum meridianum spiritu maligno fuisse ter-
ritum, antequam affixisset Mefusam. Ita etiam Rabh Huna affixit
Mefusam collegio, de quo in c. 3. Menach. f. 33. p. 1.*
פיתחא דהוה עייל בה רב הונא לבי מדרשא והוויא
*hoc refertur de janua, per quam ascendebat Rabh
Huna in collegium, quæ habebat Mefusam.*

§. 16. De Tabernaculis in festo tabernaculorum constat
ex *c. 1. Jom. fol. 10. col. 2.* ubi ita legitur : רב יחודה לטעמיה
דאמרו סוכה דירת קבע בעינן ומיחויבא במזוזתא
ורבנן לטעמיהו דאמרו סוכה דירת עראי בעינן ולא
*R. Jehuda cum illo sentit, qui dicit: taberna-
culum habitationem fixam volumus & teneri Mefusa. Doctores au-
tem*

tem sentiunt cum illis, qui dicunt: tabernaculum habitationem fortuitam esse volumus, & non teneri Mesusa. Non autem lis de eo est, an obligetur tabernaculum per septem dies (festi), sed an etiam per dies anni ceteros. Unde ibid. paulò antè: אמר אבוי בשבע דכולי עלי' לא פליג דמחויב כי פליגי בשאר ימות השנה dixit Abbai, nemo in mundo controvertit de eo, quod per 7. dies teneatur. Sed controvertunt de reliquis diebus anni. Quæ res in Tosephos ad b. l. explicatur hac ratione: וגבי סוכה נמי שבעה דחג כולי עלמא לא פליגי דחויב לרבנן מראורייתא ולרבי יהורה מדרבנן כמו לגבי לשכר פרהררא כי פליגי בשאר ימות השנה רבנן לא גזר שאר ימות השנה אטו חג ור' יהורה גזר שלא יאמרו היושב בסוכה בבית האיסורין הוא ויש בדבר גנאי ובזוי סצוה ונראה כאילו הקכה מטריח על ישראל וחובשן בבית האיסורין להכי חייבת במזוזה כל השנה לפרסם הרבר שהיה נראה לכל כמו דירה חשובה: Quod autem ad tabernaculum, etiam septem (diebus) festi nemo in mundo controvertit, an teneatur (Mesusâ); juxta Doctores ex lege, & R. Jehuda ex Doctoribus juxta cameram assessorum. Nam controvertitur de reliquis diebus anni. Doctores (dicunt) non decisi sunt reliqui dies anni post festum. Ribbi Jehuda decidit, ne dicatur, quod qui sedeat in tabernaculo, sedeat in carcere; de re autem quæ cedit in ignominiam & contemptum lex dari potest. Appareret enim quasi Deus benedictus oneraret Israël, & ligaret in carcere. Sic tenetur Mesusâ per totum annum, ut ostendatur, quod debeat accipi ab unoquoque pro honesta habitatione.

S. 17. De Tuguriis figulorum constat ex Succa c. i. fol. 8. p. 2. ubi enarrantur sequentia: סוכות שליוצרים זו לפני מזו הפנימית אינה סוכה וחייבת במזוזה והחיצונה סוכה הפנימית אינה סוכה וחייבת במזוזה והחיצונה סוכה

Ex ruguriis figulorum, si unum sit ante alte-

7497

rum, interius non est tugurium, & tenetur Mesusâ, exterius est tugurium, & liberum est à Mesusa. Quæ illustrat R. Sal. in com. in b.l. in-
quiens: כך היה דרך של יוצרו כלי חרש בימיהן עושין להם שתי סוכות זו לפניו מזו בפנימית הוא דר ומצניע קדרותיו ובחיצונו הוא עוש מלאכתו ומוצי' קדרותיו למכור
*bic est mos figulorum facientium vasa testacea. Faciunt sibi duo tugur-
ria, unum ante alterum, in interiore ille habitat, & reponit ollas suas;
in exteriori peragit opus suum, & ollas suas venales exponit. Conf.
Jom. I. f. II. p. I. in Toseph.*

§. 18. Quid porro observandum sit, si plura fuerint con-
clavia, plures item januæ, docetur in *Arb. Tur. l. c. b. m.* יש בבית
הרבה חדרים זה לפני זה כולן חייבין במזוזה וכן
אם יש בבית הרב פתחי פתוחים לחצר או לרשות
הרבים ונעשו כולם לכניסת ויציאת בני הבית כולן
חייבין אפילו נתמעטו הדיורין שאינן רגילין עתה
לצאת ולבא אלא באחד מהן אבל מי שיש לו פתח
קטן לצאת בו לבדו למדרשו וכיוצ' בו שאין בני הבית
: *Si plura sint in domo conclavia, unum
ante alterum, omnia tenentur Mesusâ. Ita etiam si sint in domo plures
januæ apertæ versus atrium vel versus plateam, omnes aptatæ, ut do-
mestici per illas intrent & exeant, omnes tenentur; etiam si incole pau-
ci fuerint, ut non soleant ingredi & egredi nisi per unam illarum. Si
autem alicui sit ostiolum, per quod eat in collegium, vel aliorsum, ut do-
mestici eo uti non conspexerint, liberum est.*

§. 19. Quid prætereà sit attendendum, si uni postea duæ sint
affixæ portæ, item si portæ fuerint divisæ (instar valvarum) vel
una alteri fuerit inclusa, (ut si in porta majore ostiolum fuerit)
de iis omnibus quasi in compendio edocemur in *Arb. Tur. cit. fol.
col. 3.* ubi eo ordine recensentur: תנא פתח שאחורי הדלת:
אם יש לו פצים טפח חייב במזוזה פרשי כגון שיש
במקצוע

במקצוע הבית פצים קבועה לשני פתחין מחותכין בו
 אח' לצפון ואחר למער' וקבע מזוזה בפצים בחלל
 הפתח הצפוני וכשהדלת פתו' הוי אחורי הדלת אם
 יש בעובי הפצי' עובי הברל' טפח בין פתח לפתח
 צרי' מזוזה אחר' לפתח מערבי הואיל ואין המזוזה
 בחללה יאם לאו אין צריך מזוזה אחר' שהרי הוי'
 כמונחת כהלל' עצמו עד כאן : ויראה מכאן אותם
 פתחים שהם חלוקים ועמוד באמצע די להם במזוזה
 אחת אפי' אם יש בעובי העמו' טפח דלא מחייב
 בשתי' כשיש בעובי העמוד טפח אלא כשאהר בצפון
 ואחר למערב אבל כששני הפתחים ברוח אחת אפי'
 אם יש בעובי הפצי' טפח חשוב הכל כפתח אחד
 ואפי' לפירו' השני שפירש רש"י כמו שדרך לעשות
 פתח קטן אצל שער הגדול שאין פותחין תמיד
 השער הגדול ופותחי' הקטן ואם יש פצים רוחב
 טפח בניהם צריך מזוזה אחרת :

f. Traditio: Porta
ponè januam si habeat postem ad palmi (latitudinem), tenerur Me-
susâ. Explicat Raschi: quemadmodum (fit), quando est in angulo do-
mo postis, fixus pro duab9 portis in illo incisus, unâ versus septentrionē,
(aperiendâ) alterâ versus occidentē (Raschi versus austrū), tùm affigat
(Judæus) Mesusam post in cavitate porte septentrionalis. Quod si
janua aperta fuerit post januam alteram, si sint in trabibus postis tra-
bibus discernentes (superius & inferius) palmo inter portam & portam,
opus. Mesusâ aliâ, pro porta occidentali, posteaquam nondum fue-
rit Mesusâ affixa) in cavitate ejus; quod si non sint (trabes discer-
nentes) non opus est Mesusâ aliâ, quia illa quasi posita est in cavitate
ipsa. Huc usque (Raschi). Apparet itaq; exinde, portis divisis in me-
D
dio

dio continentibus columnam (l. postem) sufficere Mesusam unam, etiamsi in trabibus columna sit palmus, quæ (porta) non tenetur duabus (Mesusis), quando est in trabibus columna palmus, nisi una (porta) septentrionem versus, alteram versus occidentem sit. Quod si autem ambae sunt in latere uno, etiamsi sit in trabibus postis palmus; estimatur totum ut porta una; Etiam juxta explicationem alteram, quam dat Raschi, sicut solent facere januam parvam penes portam majorem, quia non aperiunt semper portam majorem, sed aperiunt minorem; quia si est postis palmi latitudine inter illas, opus est Mesusâ aliâ. Cur autem porta divisa non teneatur, teneatur autem porta parvam januam inclusam habens, ejus ratio indicatur ibidem loc. cit.

שפתח הקטן נבדל משער גדול לגמרי שהרי נפתח

ונסג' כל אחד בלא חבירו אבל הכא שאינן נבדלין

זה מזה וכשזה נפתח גם זר נפתח וכן נסגרים

ביחד ואין העמוד נעשה אלא לנוי וראי כחד חשיבו

quia janua parva prorsus separata est à porta majore, cum unaquæque aperiatur & claudatur sine altera; sed hæc (in portâ divisâ) non separata sunt ab invicem, quoniam hæc aperitur & illa aperitur, quin etiam simul clauduntur, nec columna alium in inem facta est, quàm ornatus gratia, ideò manifestè habentur pro una.

§. 20. Denique quomodo gerere se Judæus debeat, si porta non constet postibus rectis nec superliminari recto, it: si non constet duobus postibus, it: si superliminare sit arcuatum, discitur ex eod. Arb. Tur. l. c. col. 4. ubi ita: ואם אין המשקוף שהדלת

שוקף עליו למעל' ושר אלא אבן נכנ' ואבן יוצא או

שאינן המזוזה ישר' אלא אבן נכנ' ואבן יוצא פטור:

ופתח שאין בו אלא מזוזה אחת כגון שמצר האח

עוד הכותל להלאה מהפתח אם המזוזה מצד ימיני

חייב ויהי' היא מצד שמאלי פטור: ואם הפתח ממלא

כל הרוח חייב שכולי הבית שמן הצדדין חשובין

כמזוזה

כמזוזה: ואם יש לו שני מזוזות והאיסקופא

שעליהן עשויה כקשת ומתקצרת והולכ' ער שאין בה

ארבע טפחים ברוחב אם יש בגובה המזוזה עשרה

טפחים קודם שנתקצרה ער שאין בה ארבע חייב

פסוק: *Quodsi superliminare, quod pulsat janua*

supernè, non est rectum, sed lapis ingreditur, & lapis egreditur, (h. e.

unus præ alio eminent) vel postis non est rectus, sed lapis ingreditur,

lapis egreditur, libera est (janua). Porta etiam, quæ non habet nisi

unicum postem, quemadmodum fit, quando ab una parte ultra portam

paries pertingit: si postis est à latere dextro, tenetur, sin à sinistro,

libera est. Quod si porta quocung, latus (parietis) occupat, tenetur;

quia parietes domus collaterales habentur pro poste. Quod si duos ha-

beat postes, & limen superius sit instar arcus, sensim attenuati, ut ne 4.

quidem palmi in latitudine remaneant, quod si altus sit postis decem

palmos, antequam attenuatur, donec non amplius quatuor (super sint)

tenetur (porta), si non, libera est. Conf. c. 1. in Joma fol. II. & c. 1.

Eruvin fol. II.

§. 21. Hæc ita observantur circa domos & portas integras.

Circa postes adhuc alia, quæ ad ritus Judaicos faciunt, dicenda

veniunt. Debet ergò Mesusa affigi uni tantum posti, unde R. Salo-

mo ben Melech in Michlal Jopbi ad Deut. 6. 9. inquit ad vocem Mesusoth:

בא לשון רבים על יחיד כי פי על אחת מהמזוזות לפי הקבלה

adhibetur pluralis loco singularis, quia sensus est in uno poste, (scribatis

verba legis) juxta Cabbalam. Ita etiam supra audivimus ex Men. 3.

c. 33. p. 1. והניחה בשני סיפין פסולה הא בסף אחר כשירה

si affigit (Judæus Mesusā) duobus postibus, illegitima est, quæ autē est in

uno poste, legitima est. Hic unus a. postis est dexter. Unde in Tbergū

in Cant. 8. 3. legitur: קביעה מזוזתא בסטר ימינא דדשי:

infixa est Mesusa in latere dextro janue mee. Et in Arb. Tur. l. c.

fol. 69. col. 1. ואיזהו מקומה במזוזת הפתח הימיני שהוא

ימין לביאור כשארם נכנס לבית בחלל הפתח

Quisnam est locus ejus (Mefusæ)? In
 poste janua dextro ratione ingressus, quando homo ingreditur domum,
 in cavitate janua, (de qua cavitate etiam in Men. c. 3. fol. 32. p. 2.
 בַּתּוֹךְ חֲלַל הַפֶּתַח אָמַר שְׁמוּאֵל מִצְוָה לְהַנִּיחָהּ בְּתוֹךְ חֲלָלוֹ
 dixit Samuel: præceptum
 est ut ponatur in cavitate, i. e. ut Raschi in h. l. הפתח
 in cavitate janua, & non exterius) in palmo (s. la-
 tere, ut explicatur ib. fol. 69. col. 1.) exteriori versus plateam.
 Exsculpere id conantur Judæi ex voce בִּיתְךָ quæ sit posita pro
 cujus documentum petitur ex Men. f. 34. p. 1. ubi hæc leguntur:
 בִּיתְךָ מֵאֵי תִלְמוּדָא אָמַר רַבָּא דְרַךְ בִּיאַתְךָ מִן הַיְמִין
 דְּכִי עֵקֶר כְּרַעִיָּה דִּימִינָא עֵקֶר רַב שְׁמוּאֵל בְּרִי אַחֲזַי
 קָמִיָּה דְרַב פַּפָּא מִשְׁמִיָּה דְרַבָּא בְּרִי עוּלָא אִמְרַת מַהֲכָא
 וַיִּקַּח יְהוּדַיָּה הַכֹּהֵן אֲרוֹן אַחַד וַיִּקַּב חוֹר בְּדִלְתוֹ וַיִּתֵּן
 אֹתוֹ אֶצְלָה הַמּוֹזְבָּח בַּיְמִין בְּבֵא אִישׁ בְּבֵיתָהּ וְנִתְּנוּ
 שְׁמֵהּ הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרֵי הַסֵּף אֶת כָּל כֶּסֶף הַמּוֹבָא בֵּיתָהּ:
 Bethecha. Quid vult vox hæc dicere? Dixit Rabba: significat versus in-
 gressum tuum à dextris seu loco præcipuo (ponito Mefulam); quem admo-
 dum qui à dextris it alteri, est præcipuus. Rabb Samuel Bar Acha coram
 Rabb Papa nomine Rabba Bar Ulla dixit: Unde hoc (probat)? Ex il-
 lo: Et accepit Jebojada Sacerdos arcam alicujus (Sacerdotis vel Levitæ),
 & excavato foramine in operculo ejus posuit eam juxta altare dex-
 trorsum, quæ ingreditur quisq; domum Jehovæ, & collocarunt ibi Sa-
 cerdotes observantes limen totam pecuniam, quæ inferebatur in do-
 mum Jehovæ. (2. Reg. 12. 10.) ὁμοψηφῶς est Raschi in h. l. scribens:
 מִיְמִין בְּבֵא אִישׁ בֵּיתָהּ כְּשֶׁהֵיְרָא אֶרְ נִכְנַס לַפֶּתַח
 עוֹרְרָהּ מִזְרָחֶיהָ וְהוֹלֵךְ לְמַעֲרָב הֵיְרָהּ לִיהָ אֹתוֹ אֲרוֹן
 מִיְמִין שֶׁהִיא נִתּוֹן אֶצְלָה קִיר צְפוֹנִי שֶׁל מוֹזְבָּח עַל
 אֶצְלָה הַמּוֹזְבָּח מִיְמִין בְּבֵא אֶלְמָא דְרַךְ יְמִין הִיא בִּיאַתָּה:
 A dextra quando quis ingrediebatur domum DEI, id est,
 quando homo ingrediebatur portam atrii orientalem, & ibat ver-
 sus

sus occidentem, erat ipsi illa arca à dextra, quæ erat collocata ad la-
tus septentrionale altaris. Quia ergò adscendebat versus altare ad dex-
trum (latus) quando ingrediebatur, profectò quando quis ibat ad
latus dextrum, dicebatur ingredi. Approbat eadem jam dicta
R. Ascher in Hilc. Ketan. Hilc. Mes. dum ait: ואם הניח אחורי
הדלת אין זה מצותה ונרא' שאם שינ' כאלו המקומות
אינו מעכב רק שתהי' בצד הימין לביאה שאם לנ
Quod si quis posuerit קבע בצד הימין לביא' וראי מעכב
(Mesufam) ponè januam, non hoc præceptum est. Apparet etiam,
si loca hac (ubi affigenda est) mutaverit, nil obstare, modò sit in la-
tere dextro ratione ingressus. Nam si non affixerit in latere dextro ra-
tione ingressus, manifestè obstat. Huc quadrat illa, quæ in Bibl.
Steph. de A. 1557. in Deut. 6. 9. extant: על מזוזות
significat latera ostii & ingressus domus. Gallicè les jambes d'une
buissèrie de maison. Hoc præcipiebat Dominus, ut quotiescung, quis in-
grederetur domum, intueretur illa, & reminisceretur. Quæ repetit
Vatabl. in h. l. Quomodo verò procedendum est, si nesciatur,
quodnam sit latus vel dextrum vel sinistrum? Succurrit huic
objectioni Raschi in Men. l. c. fol. 33. pag. 1. hac responsione:
מזוזה דרך ימין לביאה ולנ' ליציאה והכא בפתח
שבין זו לזו לא ידעי' הו' ליחשו' ביא' והו' ליחשוב יציא'
אי יציאה מהאי להאי ואי מהאי להאי אלא הלך אח'
חור שבסוף שציר הדלת סובב בו הונ' צד שהחור
בו חשיב בית ודרך ימין שנכנסין לו נותנין מזוזה:
Mesusa (affigatur) versus dextram ingressus non egressus. Quomodo
a. proceditur, quando nescitur, quidnam habeatur & dicatur in janua
ingressus vel egressus? an sit egressus si hac illuc, an si illuc hac eatur? Tñ
respicitur foramē in limine (vel poste), ut pote in quo vertitur cardo ja-
nue, & latus, ubi illud foramen est, habetur pro domo; versus dextram,
quæ ingrediuntur, ponunt Mesufam. Dixerat autē in præcedentibus,
D 3 quisnam

quisnam esset ille casus, si egressus & ingressus secerni non possent,
כגון פתח התרוץ ביתי ביצנברי ובי נשי אדם. sc.
שחלק ביתו הציו להילוך אנשי המחזירין בביתו
והציו לאשתו לעשו מלאכתה בהצנע ויש פתח
בין זו לזו ופתח לכל בית לרשות הרבי:

*Si detur janua duarum domuū, pertinens ad domum virorū, & domū
mulierū; quando aliquis partitus est domum suam, & destinavit partē
alteram obambulationi hominū, qui in domo ejus circumeunt, & par-
tem alteram foemina sua, ut faciat ibi occultè opus suum; est autem
janua interhanc & illam (partem), & janua communis versus pla-
team. Eodem modo solvitur hæc objectio in Arb. Tur. l.c. fol. 69. c. I.*

ואם אין ניכר איזהו ימין לביתה או ליציא כמו
מי שחול' ביתו לשני' ובכל חלק פתח פתוח לרשות
הרבים ובמחיצ' החולקת יש פתח מזה לזה ועתה
באותו פתח אין ידוע איז' השוב ביא' או יציא' מזה
לזה או מזה לזה אנו הולכין אחר היכר ציר פי'
במקום שעוש' החור שבסף שציר הדלת סובב בו
ומעמיד שם הדלתות הוא הבי' ובדרך ימי' שנכנסין
בו קובע אותה ולא דרך ימין כשיוצאין ממנו:

*Quod si non appareat, quodnam sit dextrum (latus), an versus ingres-
sum an egressum, scilicet quando aliquis in duas partes dividit do-
mum, ut in unaquaque parte sit janua versus plateam, & in pariete
discernente vel dividente sit janua, per quam ex hac parte (domus)
in illam eatur, nesciaturq; quid dicatur in hac janua ingressus vel e-
gressus, an si hac illuc an si contra eatur: tum sequimur notitiam car-
dinis i. e. is locus ubi faciunt foramen in limine vel poste, in quo car-
do janua versitur, & ubi ponunt januas, habetur pro domo. Ver-
sus*

*suus dextram itaq; ratione ingressus collocant eam (Mesusam), non au-
tem versus dextram partem, quando egrediuntur.*

§. 22. Cognito ita Mesusæ poste, indagandus erit locus in
poste paulò accuratius. Audiantur hîc iterum Rabbinî. In *Me-
nach cap. cit. f. 33. p. 1. in Gem.* dicitur: אר זידא אמר רב
מתנא אמר שמואל מצורה להניח בהחלת שליש
העליון ורב הונא אמ' מנביה מן הקרקע טפח ומרחוק

מן הקור טפח וכל פתח כולו כשר למזוזה:

*Dixit R. Sira : dixit Rabb Mattena : dixit Samuel : jubemur po-
nere eam in initio trientis supremi. R. Huna dixit : à limine sursum
versus (relinquatur) palmus, & à trabe s. superliminari deorsum
palmus ; reliquæ partes januæ legitima sunt omnes, ut capiant Me-
susam. In quem locum ita Raschi :* כתחלת שליש העליון

ימדוד למטה מלמעלה שני שלישי הפתח זלכשיכנס

In initio trientis supremi i. e. me-

*tiatur aliquis ab infima parte in supremam duos trientes portæ, ubi
autem incipit triens supremus, ibi ponat Mesusam. Hoc est illud*

R. Maimonidis in c. 6. Hilc. Seph. Thor. כתחילת שליש העליון

של גובה השער ואם קבעה למעלה מזה כשר והוא

In initio trientis supremi ra-

*tionem altitudinis portæ (ponat aliquis Mesusam). Quod si affixerit al-
tius, legitima est, modò dimoveat à superliminari palmo. Et illud quod*

legitur in Arb. Tur. l. c. fol. 67. col. 1. משני שלישי גוב הפת

ולמעלה ולמטה בזה השיעור לני יניחנה אכר

מזה השיעור ולמעלה הוא הכל מקומה עד המשקוף

*Duobus trientibus de altitudine januæ, nec supra nec infra hanc men-
suram ponat, sed ab hac mensura & ulterius, usque ad superliminari e
poni ubiqve potest.*

§. 22. Lo-

§. 23. Locorum hanc contemplationem, qui tenentur Mesusâ, satis superque explicatam excipit Affixionis Mesusæ tempus. Alio autem tempore affigitur ab eo, qui domum exstruit, alio ab eo, qui illam ab altero emit, vel utendam accipit.

§. 24. Quomodo se gerere debeat hic novæ domûs exstructor, discitur ex *Arb. Tur. l. c. fol. 68. col. 3.* ubi dicitur:

בית שאינו מקורה ושאינו בו ארבע אמות על ארבע

ארבע אמות *domus nondum contignata, in qua nondum sunt 4. cubitus super 4. cubitus, libera est.* Clarius hæc explicat *R. Maim. in Hilc. Mes. c. 6.* inqviens:

יש בה לרבע ארבע על ארבע

אף על פי שהוא עגול או בעל חמשה זוויות חייב ואין

צריך לומר שאם ארכו יותר על רחבו שהוא חייב

כי *si sunt in illa (domo nondum contignatâ) in quadratura (circum circa) quatuor super quatuor, quamvis sit rotunda vel quinquangularis, tenetur. Neque attinet dicere, si longitudo ejus excedat latitudinem, teneri (Mesusâ), ex quo habet in quadratura quatuor super quatuor.* Consentit *R. Ascher in Hilc. Ketan, Hilc. Mes.* dum vult

שאינו חייב

אם הוא מרובע ד' על ארבע

non teneri nisi habeat in quadratura 4. super 4. Quod si autem aliqua domus sit ex parte contignata, ex parte non; ait *R. Maim. l. c.*

אם הקירווי

si contignatio versus januam sit, teneri, si non esse liberam. Vult porro *l. c.*

שאין הכוונה

חייב במזוזה אלא כן העמיד לו דלתות לפיכך

non teneri domus Mesusâ, nisi janua sint posita, & propterea necesse esse prius ponere januas, antequam affigatur. Sed *R. Ascher in Hilc. Ket. l. c.* mavult

שאין חייב המזוזה תלוי בדלתות

à januis non pendere. Observari præterea jubetur in *Arb. Tur. l. c. fol. 69. col. 2.* ne affigatur antequam postes januæ sint fixi. Nam:

קבעה

קבעה במזוזה בעודה תלושה ואחר כך חברה לפתח פסולה
*si affigatur posti adhuc evulso (i. nondum fixo) & postea demum
porta applicato illegitima est. Hæc spectant ad eum, qui domum vo-*
luerit exstruere, qui verò emit vel utendam accipit, ad alia atten-
dit, juxta Menach. c. 4. fol. 44. p. 1. ubi hæc leguntur: הדר בפונדקי
ארץ ישראל והשוכר בית בחוצה לארץ כל שלשים יום פטו
מן המזוזה מוכאן ואילך חייב אבל השוכר בית בארץ
ישראל עושה מזוזה לאלתר משום יישוב דארץ ישראל
qui habitat in hospicio (ut conduxerit domum) terra Israël, vel e-
mit domum extra terram (Judæicam), integris triginta diebus liber est
à Mesusa. Ab eo tempore & ulterius tenetur. Qui autem emit domum
in terra Israël, facit illi statim Mesusam, quia habitat in terra Israël.

§. 25. Quando ita de tempore Judæis constat, non cunctan-
tur diu Mesusam affigere; quod quo modo fiat, nunc subjiciemus.
Scilicet præmittitur formula hæc benedicendi: ברוך ה' אלהינו
מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לקבוע מזוזה
Benedictus sit dominus Deus noster rex mundi, qui sanctificavit nos præ-
ceptis suis, & præcepit nobis affigere Mesusam. Arb. Tur. l. c.
f. 69. c. 1. Buxt. Syn. Jud. p. 585. Postea calamo vel alii involucro in-
cluditur, ita tamen ut in calamo sit foramen, per quod vox שדי
exterius scripta conspiciatur. Unde in A. Tur. l. c. כא לקבעה יתגנה
בשפופרת של קנה או של כל דבר ויקבענ' במקומה
Quando vult affigere, custodiat eam calamo arundineo vel alio, & af-
figat eam in loco suo. Tum affigitur, ea ratione quæ habetur ibid. l. c.
ita descripta: וכיצד קובעה יסמר אות במסמרים במזוזות
הפתח או יחפו בה חפירה ויקבעינ' בה ובלבר שלא יעמיק
לחפו טפח בעומק המזוזה שאם העמיק לה טפח פסולה
תלאה במקל במקום ולא קבע פסול עשא' כמין נגר
פסולה ופירש רשו שתחבה בתוך עומק המזוה כברית
שנכנ' בחור אלא צריכה להיות זקופה ארכה לאורך
מזוה הפתח ויכוין שיהא שמע דהינו סוף הגלילת
לצר

לצר חוץ לאויר הפתח ורבינו תם פירש שפסולת
בזקיפ' והיינו פירוש דכנגר אלא צריך להשכיבה ארכה
לרוחב מזוז' הפתח ויכוין שיהא שיטה אחרונה שבה
על הארץ לצד רשות הרבים ושיטה ראשונה שבה
שמע לצד הבית לפנים והמרקרקין יוצאין ידי שניהם
וקופעין חציה בזקיפה וחציה בשכיבה כנון כפופה:

f. *Quomodo affigit eam (Judæus)? Affigat eam clavis postibus januae, aut fodiat in eo (poste) fossam, & infigat illi, modò non fodiat ad profunditatem palmi; quod si enim foderit ad profunditatem palmi, illegitima est. Si suspenderit eam baculo, in loco ejus, non verò affixerit, illegitima est. Si fecerit eam instar pessuli, illegitima est; quod explicat Raschi fieri si abscondatur in profunditate postis, sicut pessulus foramen ingreditur, debere autem longitudinem ejus elevari ad longitudinem postis januae; vult indicare vocem שמע ultimam in convolutione debere poni in latere exteriori, versus vacuum (cavitatem) januae. Ribbi autem noster Tam explicat illegitimam esse, si elevetur sc. instar pessuli, sed debere deponi ejus longitudinem versus latitudinem postis januae, innuens lineam ultimam, in qua legitur על הארץ debere obverti platea, & primam in qua שמע domui interiùs. Qui autem accuratiùs hac in re versantur, utringq; discrepant, & affigunt ita, ut dimidia pars elevetur, dimidia deponatur s. deprimatur instar Nun curvi. Conf. etiam Men. c.3. fol. 32. p.2. in Gem.*

§. 26. Ut autem tandem intelligatur, in quem USUM Judæi hæc omnia tam accuratè observent, audiantur denuò Talmudistæ & Rabbinii cæteri. In Menach. c.4. fol. 43. p.2. Gem. legitur: ר"א בן יעקב אמר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוז' בפתחו הכל בחזק שלא יחטא שנאמר והחוט המשולש לא במהרה ינתק ואומר חונת Ribbi Elieser filius Jacob dixit: *Quicumq; habet ligamenta precatoria in capite suo, & ligamenta precatoria in brachio suo, & penicillamentum in veste sua, (de quibus omnibus videatur Excellentissimus Dn. Sennertus, Præceptor omni observantiâ devenerandus in notia ad Ps. 1. p.30. 31.) & Mesusam* in ja.

in janua sua, confirmatus est ut non peccet, quia dicitur filium triplicatū non citò rumpi, & dicitur: castramentatur angelus domini circum timentes eum, & eripit illos. Ps. 34. 5. Additur ad hoc dictum Talm. in Arb. Tur. l. c. f. 68. col. 2. מפני שיש במזוזה יחורו של הקדו ברו הוא ותמיד בבואו ובצאתו יזכור יחורו של הקדו ברוך הוא ויתן יראתו על פניו לבלתי יחטיא וכל הזהי בה יאריכו ימיו וימי בניו דכתוב למע ירכו ימיה וימי בניכם ואם אינו זהו בה יתקצרו *quia est in Mesusa unitas Dei benedicti, quoties autem ingreditur vel egreditur (Judæus), recordetur unitatis Dei benedicti, & timeat illum, ne peccet; quicumque enim illam observavit, ejus & filiorum ejus dies multiplicabuntur, juxta illud: ut multiplicentur dies vestri, & dies filiorum vestrorum (Deut. II. 19.) quod si non observavit decurtabuntur, quia ex promissione obediēti facta colligitur comminatio erga inobediētem, & contemptorem.* Confimilia recitantur in Halich. Ol. Schaar Harebh. c. 3. Vid. clav. Talm. Const. L'Empereur p. 193. In Men. c. 3. f. 33 p. 2. Gem. porro legitur: אמר רבי חנינא בא וראה שלא כמידת הקבה מידת בשר ודם מידת בשר ודם מלך יושב מבפנים ועם משמרין אותו מבחוץ מידת הקבה אינו כן עבדיו יושבין מבפנים והוא משמרן מבחוץ שנאמר ה שמרן ה צלך ער *Dixit Ribbi Chanina: Veni & vide, quod non secundum morem Dei benedicti se habeat mos humanus. Mos humanus est, ut rex sedeat intus, & populus eum custodiat exterius; Mos Dei benedicti non ita se habet: servi ejus sedent intus, ille autem eos custodit exterius, juxta illud: Dominus custos tuus, Dominus umbra tua super dextram tuam, Ps. 121. 5. sc. custodit illos exterius per Mesusam.* Quæ etiam leguntur in Avoda Sara c. 1. fol. II. p. 1. in Gem. Ita in Schabbas c. 2. fol. 32. p. 2. in Gem. dicitur, si liberi moriantur parvi, id fieri ob violatum præceptum Mesusæ, quia legatur

gatur Deut. 11. 19. *ut multiplicentur dies &c.* Eodem modo dicitur in *Baal Tur. in Deut. 11. 20.* וסמך ליה למען ירכו שעל ירי המזוזה לא יבא המשחית על בתיכם

Additur autem ut multiplicentur &c. quia per Mesusam non intrat Perditor domos vestras. Porro Voci שרי in Mesusa itidem vim attribuunt. Ita R. Bechai in *legem fol. 196. col. 2.* dicit ex *Job. 22. 17.*

והוא מלך (in Mesusa) illis? & respondet מלך בתיהם טוב שומר *ipse implet domos eorum bono.* In *Colbo fol. 101. col. 4.* scribitur vocem שרי esse symbolicam harum trium:

והוא מלך *custodiens domicilia Israëlis.* In *Levusch Ater. Sabaf. Num. 288. §. 15.* id probatur ex *Job. 22. 25.* ויהיה שרי בצריך & erit Schaddai munitio tua, ubi בצריך sit quasi in cardine tuo.

Ob hunc usum Mesusæ venditori domus præcipiunt ולא יטלנה בידו כשיצא ואם שכרו מגוי נוטלה כשיצא *ne auferat illam, quando abeat, quod si autem emerit demum antea à Gentili s. Christiano, auferat quando abeat.* Ob hunc etiam usum

מזוזה יחיד נברקת פעמים בשבע שני' ושל רבים *Mesusa ad unum pertinens investigatur (an damnata passa sit) bis intra 7. annos, ad plura pertinens, bis in Jubileo.* *Arb. Tur. l. c. fol. 69. col. 2. Buxt. Synag. Jud. pag. 584. 585. 586. 587.*

§. 27. Hæc de Mesusâ dicta sufficiant. Plura ex Judæorum ritualibus libris aliis v. g. R. *Mosis Mikotzi Seph. Mitzf. Gad. R. Isaac Landau Seph. Haagus. R. Joseph Karro Bes Joseph. it: ejusd. Schylchan Aruch. R. Mordechai Pulchri Levusch Malcu. R. Isaac Tirna, R. Jacob. Levita & aliorum Minhagin. &c.* peti possunt.

Nos, ut major haberetur dictis fides, Talmud ipsum & summam apud Jud. authoritatis Rabbinos secuti sumus.

תם ותשלום

Err. A. 4. P. 2. l. 7. & pen. leg. שרשט & l. 8. שרשט B. p. 2. l. 2. quod scribit B. 2. p. 1. l. 7. esse clausas. B. 3. p. 1. l. 3. vicinarum. l. 5. à fin. versus pilos. l. pen. versus carnes. B. 2. p. 2. l. 14. Mesusam. B. 4. p. 2. C. p. 2. l. 13. Bathm.

05 A 1491

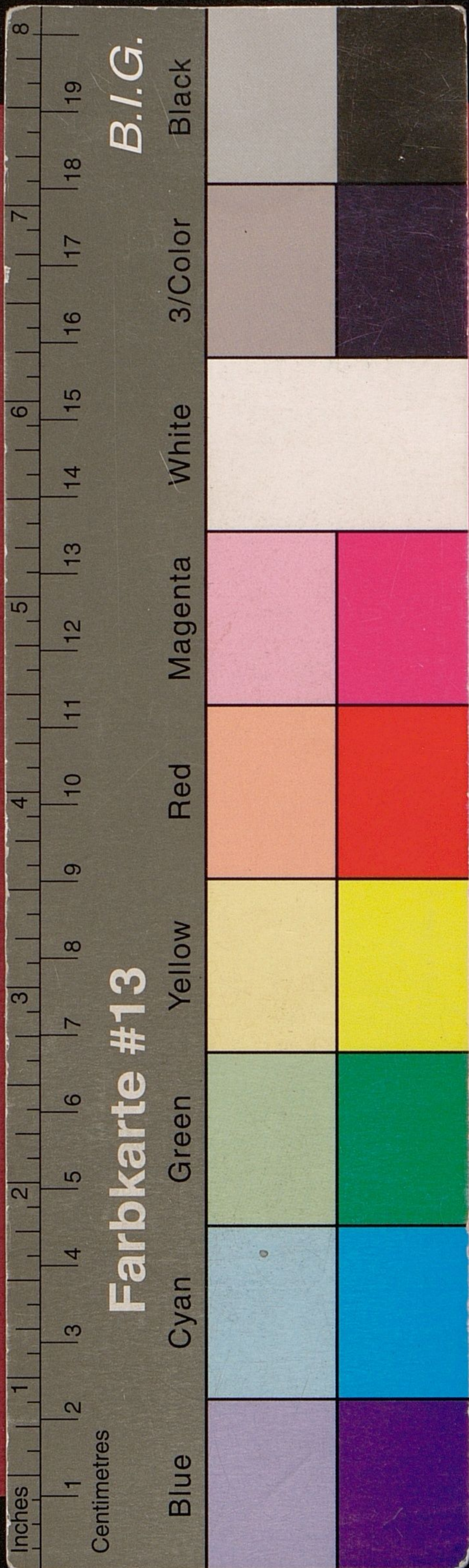
ULB Halle
003 777 979

3

V17

בש"ט חש
הלכות מיוונה
f. De

RITIBUS ME- SUSÆ,

DISSERTATIO TALMUDICO-
RABBINICA,

Quam
ASSISTENTE SPIRITUS DIVINI GRATIA,
Publico Philologorum Examini

submitunt

PRÆSES

M. THEODORUS DASSOVIUS,

HAMBURGENSIS,

RESPONDENS

NICOLAUS NIEREMBERGIUS,

Kirchenlamizo-Variscus.

Ad diem Jan. Anni M. DC. LXXIV.
in Audit. Min.

WITTENBERGÆ,

Literis MATTHÆI HENCKELII, Acad. Typogr.